

Aan het college van B&W van de gemeente Barneveld

Voorthuizen, 25 november 2011

Betreft: Advies Beleidsplan 2012-2015 Welzijn en zorg Barneveld.

Geachte leden van het college van B&W en de leden van de gemeenteraad,

1. Algemeen

Tijdens de vergadering van de Wmo-raad op 10 november 2011 en een extra vergadering op 23 november 2011 hebben we gesproken over het **Beleidsplan 2012-2015 Welzijn en zorg Barneveld. (meer Welzijn, minder Zorg(en))** Op 10 november is er door Gertjan Kraan en Els van Beurden een toelichting gegeven op het concept beleidsplan. Door diverse leden van de Wmo-raad was voor de vergadering een schriftelijke reactie gegeven op het concept. Op 23 november 2011 hebben we aan de hand van een concept het voorliggende advies besproken.

2. De kern van de reacties van de Wmo-raad op het concept beleidsplan

Aan de hand van een samenvatting van de reacties en het concept beleidsplan heeft er op 10 november een verhelderend en constructief gesprek met Gertjan Kraan en Els van Beurden plaatsgevonden. De kern van de reacties van de Wmo-raad zijn/waren als volgt samen te vatten:

-Een evaluatie van het huidige beleidsplan en het uitvoeringsprogramma ontbreekt. Hierdoor is moeilijk te bepalen wat de leerervaringen zijn uit de beleidsperiode 2008-2011.

Het advies van de Wmo-raad is om op hoofdlijnen alsnog een evaluatie uit te voeren en deze evaluatie toe te voegen aan het beleidsplan.

-In het plan is erg veel informatie opgenomen over achtergronden (filosofie Welzijn Nieuwe Stijl) en ontwikkelingen (decentralisatie) zoals die op landelijk niveau spelen, maar (te) weinig informatie over de concrete acties/meetbare doelstellingen die de gemeente Barneveld moet (kan of wil) maken.

-Op een aantal inhoudelijke punten (vrijwilligerswerk, mantelzorg) heeft de Wmo-raad een andere visie dan verwoord in het concept beleidsplan. Het gaat dan vooral om de mate waarin de gemeente Barneveld haar regierol en haar rol als opdrachtgever invult. De Wmo-raad ziet graag meer sturing door de gemeente. Zeker wanneer we bedenken dat in de beleidsperiode er wellicht jaarlijks € 15 tot € 20 mln extra gelden beschikbaar komen in verband met de decentralisatie van jeugdzorg en AWBZ begeleiding.

De Wmo-raad adviseert om in het beleidsplan meer “garanties” op te nemen om de Wmo-ondersteuning voor vooral de zwakkeren in de Barneveldse samenleving te borgen.

De Wmo-raad maakt zich zorgen over de gevolgen van de vele veranderingen (Wmo, WWB, fiscale regelingen) die er de komende jaren op de burgers afkomen. Het gaat vooral om een “stapeling” van regelgeving met als gevolg dat de zwakkeren in de samenleving er in inkomen op een onverantwoorde manier op achteruitgaan.

-Zorg over de voorbereiding van de Wmo-zorgleveranciers in verband met de nieuwe beleidsfilosofie van Welzijn Nieuwe Stijl. Een belangrijke vraag hierbij is? Hebben de zorgleveranciers van de toekomst hun organisatie op orde en de vereiste competenties (vaardigheden) in huis? Welke verantwoordelijkheid neemt de gemeente op zich om de kwaliteit en effectiviteit te borgen?

De Wmo-raad adviseert om in het beleidsplan aandacht te besteden aan de vereiste competenties (vaardigheden) voor de zorgleveranciers van de toekomst.

3. Mondelinge toelichting van de gemeente op de reacties van de Wmo-raad

Gertjan Kraan heeft op 10 november toegelicht dat het beleidsplan vooral een notitie is voor de gemeenteraad om op hoofdlijnen in te stemmen met de kaders voor de beleidsperiode 2012-2015 en de beslispunten voor de gemeenteraad. Het is meer een raamwerk met ruimte voor inbreng door ondermeer zorgleveranciers en de Wmo-raad (inbreng uit het veld) voor de beleidsperiode dan een beleidsplan met SMT geformuleerde doelstellingen/indicatoren. SMT staat voor specifiek, meetbaar en tijdgebonden.

Het raamwerk kent weliswaar uitgangspunten die richting geven, maar laten ook ruimte voor aanpassingen als gevolg van nieuwe wetgeving en nieuwe inzichten.

4. Gedachtewisseling tussen de Wmo-raad en ambtelijke organisatie op 10-11-2011

Na de opmerkingen van Gertjan ontstaat er een levendige gedachtewisseling over onder meer de vraag:

Aan welke voorwaarden moet een goed beleidsplan voldoen?

Een deel van de leden van de Wmo-raad vindt dat in een beleidsplan minimaal de volgende onderdelen voor moeten komen: 1. Evaluatie. 2. SMT geformuleerde indicatoren. 3. Een goed onderbouwde financiële paragraaf. Andere leden van de Wmo-raad gaan hierin minder ver, maar zijn wel van mening dat slechts de onderdelen: Missie en visie, "Wat willen wij bereiken", de doelen, de bakens en de randvoorwaarden tot het beleidsplan kunnen worden gerekend. Het onderdeel "Hoe gaan wij dat bereiken" wordt niet gezien als beleidsplan maar als een programma dat nog uitgewerkt moet worden. De Wmo-raad kan niet voorzien wat de uitwerking zal opleveren.

5. Hoe nu verder?

Afgesproken wordt dat Gertjan nog enkele aanpassingen uitvoert en deze versie naar het college van B&W en de Wmo-raad mailt. Op hoofdlijnen, zoals hierboven aangegeven, stemt de Wmo-raad in met de beslispunten voor de gemeenteraad. Na ontvangst van de aangepaste nota zal er door de Wmo-raad nog een advies met kanttekeningen en aandachtspunten worden opgesteld. Hiervoor werd een extra vergadering ingelast.

6. Inhoudelijke aandachtspunten/kanttekeningen

Tijdens de extra vergadering van de Wmo-raad op 23 november 2011 werden de volgende inhoudelijke aandachtspunten en kanttekeningen vastgesteld.

6.1 De rol van de gemeente Barneveld

De Wmo-raad is van mening dat er in het plan relatief veel aandacht wordt besteed aan overkoepelend landelijk beleidskader maar weinig over de keuzes (focus en prioriteitstelling) die de gemeente Barneveld moet of wil maken. Als voorbeeld noemen wij communicatie.

De Wmo-raad adviseert om aan het begin van de beleidsperiode (2012) een helder communicatieplan op te stellen en zowel de communicatie naar de Wmo-zorgleveranciers en (kwetsbare) burgers in Barneveld uit te werken.

6.2 Overheveling AWBZ

De AWBZ-functie dagbesteding en begeleiding wordt een gemeentelijke taak binnen de Wmo. Het betreft landelijk ongeveer 170.000 personen. Het doel van de landelijke overheid is om de ondersteuning dichterbij de burger te organiseren en € 140 miljoen te bezuinigen. Volgens het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) zal er ongeveer € 2,2 tot € 3 miljard overgeheveld worden naar gemeenten. Op basis van de landelijke trend betekent het voor de gemeente Barneveld ongeveer 600 personen en een bedrag van € 10 tot € 12 miljoen per jaar. Het betekent ook dat de gemeente een belangrijke rol krijgt in verband met haar regierol en haar rol van opdrachtgever. *De Wmo-raad adviseert om een vertaalslag te maken van het landelijke algemene kader naar een concreet plan van aanpak voor de gemeente Barneveld.*

6.3 Centrum voor Jeugd en Gezin

In de beleidsperiode zal de decentralisatie van de zorg voor de jeugd een belangrijk aandachtgebied zijn voor de gemeente. In de beleidsbrief stelselwijziging jeugd "Geen kind buiten spel" van de Rijksoverheid van 8 november 2011 worden ondermeer de hoofdpunten van de visie en beleidsuitgangspunten voor het nieuw stelsel beschreven. De twee hoofdoelen van het nieuwe wettelijk stelsel zijn: 1. eerder ondersteuning en zorg op maat. 2. betere samenwerking rond gezinnen. *De Wmo-raad adviseert om de belangrijkste lokale beleidsafspraken en de wijze van het afleggen van verantwoording tussen de gemeente en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Barneveld helder vast te leggen.*

6.4 Vrijwilligerswerk en mantelzorg

De Wmo-raad onderstreept het grote maatschappelijk belang van de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers. De inzet van deze mensen levert een belangrijke bijdrage aan het vergroten van het collectieve en individuele welzijn. De Wmo-raad signaleert een spanningsveld tussen het belang dat de gemeente toekent aan vrijwilligerswerk en mantelzorg en het afbouwen van subsidies aan vrijwilligersorganisaties en verenigingen die sociale samenhang bevorderen.

De Wmo-raad adviseert het college van B&W deze bezuinigingsmaatregel nog eens te heroverwegen.

Een ander punt van zorg voor de Wmo-raad is de vraag: Is de sociale infrastructuur binnen de gemeente Barneveld wel voldoende voorbereid op haar nieuwe taken? Het is bijvoorbeeld opvallend dat er binnen de gemeente Barneveld geen basisaanbod is voor de diverse soorten vrijwilligerswerk.

De Wmo-raad adviseert om van de beleidsnotitie Basisfuncties Lokale ondersteuning vrijwilligerswerk en mantelzorg van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) te bepalen welke basisfuncties een (mede) verantwoordelijkheid zijn voor de gemeente Barneveld en wie voor de andere basisfuncties verantwoordelijk zijn.

Verder is er wellicht behoefte aan een jaarlijkse Vrijwilligersdag waar de gemeente de verenigingen informeert over regelgeving (wat mag wel?, wat mag niet?) en de mogelijkheid van verzekeringen. Vervolgens vraagt de Wmo-raad extra aandacht voor de mantelzorgers in de gemeente Barneveld. Uit de ervaringen in het veld blijkt dat er diverse mensen zijn die als mantelzorger te lang wachten om hulp te vragen. Dit kan veroorzaakt worden door onbekendheid maar ook door een (christelijke) traditie van “We vragen geen hulp. We lossen het zelf wel op”. Hoe het ook is: er zijn voorbeelden bekend waarbij mensen overbelast raken en van mantelzorger zelf hulpvrager worden. Tenslotte noemen we nog de volgende specifieke groepen van mantelzorgers die extra aandacht vragen: Jonge mantelzorgers en werkende mantelzorgers.

6.5 Kerk en overheid

Met de invoering van de Wmo is er bij meerdere gemeenten (op de Veluwe) een betere samenwerking ontstaan tussen de kerken en de lokale overheid. De kerk doet dit vanuit haar (diaconale) roeping die verankerd is in haar christelijke traditie en Bijbels getuigenis. De kerken in Barneveld gaan de uitdaging aan om samen met andere maatschappelijke organisaties iets te betekenen voor de meest kwetsbare mensen in onze samenleving. Het betekent niet dat de kerk automatische die dingen oppakt die de overheid laat liggen, maar wel bereid is om mee te denken en mee te doen. Het gaat er om dat een ieder zijn eigen verantwoordelijkheid invult.

De Wmo-raad adviseert om in het beleidsplan een paragraaf op te nemen waaruit de betekenisvolle rol van de kerken en haar maatschappelijke bijdrage aan de Wmo blijkt. De Wmo-raad verwacht dat mede als gevolg van een meer terugtrekkende overheid de rol van de kerken (het diaconaat) weer toeneemt.

6.6. Integraal beleid zorg en welzijn.

Mede om de uitdagingen en problemen die de komende jaren gaan spelen het hoofd te kunnen bieden wordt een integraal beleid zorg en welzijn steeds belangrijker. In dit verband is het ook belangrijk dat beleid op het terrein van ruimtelijke ordening (bestemmingsplannen), volkshuisvesting (toewijzing woningen aan mantelzorgers dichtbij zorgvragers) en verkeer en vervoer (geen grote loopafstanden) steeds aandacht wordt besteed aan de gevolgen van de doorontwikkeling van het Wmo-beleid. Met andere woorden is en blijft het volkshuisvestingsbeleid en beleid voor ruimtelijke ordening “Wmo-proof”. Om mensen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen en de zelfredzaamheid te bevorderen zijn goede openbare voorzieningen van groot belang.

De Wmo-raad adviseert om in het Wmo-beleidsplan de relatie naar en met andere beleidsterreinen helderder aan te geven.

6.7 Acht bakens voor Welzijn Nieuwe Stijl (overgenomen uit de brochure “Welzijn Nieuwe Stijl”)

“De acht bakens van Welzijn Nieuwe Stijl zijn overgenomen uit de brochure “Welzijn Nieuwe Stijl” van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

1. Gericht op de vraag achter de vraag;
2. gebaseerd op de eigen kracht van de burger;

3. direct er op af;
4. formeel en informeel in optimale verhouding;
5. doordachte balans van collectief en individueel;
6. integraal werken;
7. niet vrijblijvend, maar resultaatgericht;
8. gebaseerd op ruimte voor de professional.

Deze publicatie is bedoeld voor zowel bestuurders als uitvoerders. Aan gemeenten bieden de bakens houvast in hun rol als opdrachtgever. Aan aanbieders van maatschappelijke ondersteuning geven ze richting aan hun opdrachtnemerschap en uitvoering. Ook voor andere organisaties kan deze brochure interessant zijn, bijvoorbeeld woningbouwcorporaties, cliëntenorganisaties, sportverenigingen, onderwijsinstellingen et cetera. Deze visie is niet in beton gegoten, maar wil uitnodigen tot reflectie en discussie en wil enthousiasme opwekken om mee te doen aan Welzijn Nieuwe Stijl”.

Bovengenoemde acht bakens zijn in dit advies opgenomen om aan te geven wat de landelijke overkoepelende visie is op Welzijn Nieuwe Stijl. Het gaat dan vooral om een vrij abstract strategisch niveau. Maar niet over een meer lokaal operationeel niveau. In het beleidsplan lopen de “abstracte strategische landelijke” filosofie en de “concrete plaatselijke operationele” (nog te maken) keuzes door elkaar. Hoewel de Wmo-raad liever zou zien dat er in het beleidsplan al duidelijke keuzes voor de beleidsperiode 2012-2015 worden gemaakt kan zij zich voorstellen dat de gemeente de keuzes wat meer wil maken tijdens het jaarlijkse beleidsplanningsproces.

De Wmo-raad vraagt wel om tijdig bij de nog te maken keuzes te worden betrokken. En wel op een zodanige wijze dat de Wmo-raad haar adviesrol op een optimale wijze in kan vullen.

6.8 Monitoring en verslaglegging

De Wmo-raad is van mening dat bij een vierjarig beleidsplan ook een vierjarige begroting met toelichting hoort. Wanneer wij de begroting 2012 Programma 9 Welzijn en Zorg als uitgangspunt nemen dan zien we een totaalbedrag aan begrote kosten van € 12 miljoen. Wanneer we vervolgens inschatten dat in de loop van de beleidsperiode (2012-2015) er als gevolg van decentralisatie van jeugdzorg en begeleiding AWBZ jaarlijks extra € 15 tot € 20 miljoen binnenkomt dan zien we in 2014 en 2015 een totaal van € 30 miljoen per jaar waar de Wmo-raad advies verantwoordelijkheid voor draagt. Verder merken we op dat het Wmo-bedrag per inwoner ten opzichte van het landelijk gemiddelde lager ligt, maar ten opzichte van omliggende gemeenten zoals Putten en Nijkerk is het niveau van Barneveld ongeveer gelijk. Verder wordt in het beleidsplan (pagina 4 Inleiding) opgemerkt: “Wat we gaan doen wordt jaarlijks in de programmabegroting gemeld en wat we hebben gedaan wordt verantwoord in de jaarverslaglegging “. Voor de Wmo-raad is dit niet voldoende informatie om haar adviesrol goed in te kunnen vullen.

De Wmo-raad adviseert om mede op basis van nog op te stellen meetbare en evalueerbare indicatoren meer inzicht te verstrekken in de financiën en maatschappelijke effecten rond de Wmo.

7. Advies

De Wmo-raad heeft in haar vergadering van 10 november 2011 positief geadviseerd over de beslispunten voor de gemeenteraad maar ook haar moeite uitgesproken over diverse punten in het concept plan. Hierboven hebben wij onze moeite met het plan en adviezen verwoord.

De Wmo-raad gaat ervan uit dat zij de komende beleidsperiode voldoende ruimte krijgt om adviezen te geven over de verdere uitwerking en invulling van het beleidsplan.

Wanneer er behoefte is aan een verdere toelichting dan zijn wij daartoe graag bereid.

Met vriendelijke groet

Wmo-raad Barneveld

Ben Emans, voorzitter

Thomas Kool, secretaris